

กรมควบคุมโรค
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี
The Office of Disease Prevention and Control 5, Ratchaburi Province

การศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

A Study on the Working Environment at the Port Health and Quarantine (Bang Saphan Port), Prachuap Khiri Khan Province

บทนำ

ประเทศไทยมีด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศหลายแห่งที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันโรคจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ ท่าเรือประจวบคีรีขันธ์เป็นจุดขนถ่ายสินค้าที่สำคัญโดยเฉพาะสินค้าประเภทเหล็ก แร่ น้ำมัน ฯลฯ อีกทั้งยังมีการเคลื่อนย้ายผู้เดินทางระหว่างประเทศ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความเสี่ยงต่อการสัมผัสเชื้อโรคและเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่อาจไม่เอื้อต่อสุขภาพ

เพื่อให้การดำเนินงานควบคุมโรคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558. และกฎอนามัยระหว่างประเทศ. (International Health Regulations (2005) : IHR 2005) จึงมีความจำเป็นต้องประเมินและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ปลอดภัยและเหมาะสมทั้งในด้านคุณภาพอากาศ แสงสว่าง ฝุ่นละออง สารเคมี และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อสุขภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน การเสริมสร้างสุขภาพและลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และผู้ปฏิบัติงานในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์

- เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์
- เพื่อระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
- เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาปรับปรุงงานให้ได้ มาตรฐานและสอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 ในการพัฒนาด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มเป้าหมาย

ช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อาคารบริษัทท่าเรือประจวบ จำกัด และผู้ปฏิบัติงานภายในช่องทางฯ จำนวน 64 คน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีวัฒนธรรมที่ดึงดูดให้นักเดินทางนักธุรกิจ และนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ช่องทางเข้าออกประเทศจึงอาจเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อโรคต่างๆ หากพบว่ามีภาวะระบายอากาศที่ไม่เพียงพอ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ในการป้องกันตนเอง อาจส่งผลให้เกิดอาการป่วยถึงแม้อาการของโรคมีความรุนแรงไม่มากนักแต่อาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ปฏิบัติงานที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค, 2561)

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุข เช่น การระบาดของโรค ดังนั้น การศึกษานี้จึงนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาสภาพแวดล้อมของด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาและต่อยอดการดำเนินงานต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และผู้ปฏิบัติงานในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยมีการเก็บข้อมูลจากหลายแหล่งและหลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถามสัมภาษณ์ และการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ลักษณะของงานวิจัยนี้ไม่มีมุ่งเน้นการหาความแตกต่างเชิงสถิติระหว่างกลุ่ม เน้นการอธิบายและทำความเข้าใจเชิงบริบทว่าสภาพแวดล้อมแต่ละด้านส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างไร ภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่บริษัทท่าเรือประจวบ จำกัด และภายใต้บริบทของด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยภาพรวมสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน แต่ยังมีประเด็นบางส่วนที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านแสงสว่าง ค่าความเข้มของแสงในพื้นที่ทำงานวัดได้เฉลี่ย 442-536 ลักซ์ ซึ่งอยู่ในระดับมาตรฐานช่วยลดความเครียดทางสายตา และเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ด้านฝุ่นละอองรวม (Total Dust) ปริมาณฝุ่นในอากาศอยู่ในระดับต่ำมาก (ไม่เกิน 0.20 mg/m³) สะท้อนถึงความสะดวกของพื้นที่ทำงานและระบบระบายอากาศที่ดี

ด้านคุณภาพอากาศ (ก๊าซและเชื้อจุลินทรีย์) ค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ไนโตรเจนซัลไฟด์ และก๊าซติดไฟอยู่ในระดับปลอดภัย ปริมาณแบคทีเรียและเชื้อราในอากาศต่ำกว่าค่ามาตรฐานกรมอนามัย

ด้านสมรรถภาพ ผู้ปฏิบัติงานในช่องทางฯ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่พบเจ้าหน้าที่บางรายมีสมรรถภาพปอดต่ำกว่าปกติเล็กน้อย

โดยสรุป สภาพแวดล้อมโดยรวมมีความปลอดภัยและเหมาะสมต่อการทำงาน แต่ยังมีบางประเด็นเฉพาะที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและสุขภาพของเจ้าหน้าที่ในระยะยาว

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ในพื้นที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในเกณฑ์ปลอดภัยและเหมาะสมกับภารกิจของผู้ปฏิบัติงานในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจwabคีรีขันธ์ อย่างไรก็ตาม ยังมีองค์ประกอบบางประการที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปสู่การวางแผนทางเชิงนโยบายในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อสนับสนุนภารกิจของเจ้าหน้าที่ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และผู้ปฏิบัติงานในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และความยั่งยืนของระบบงาน อีกทั้งยังสามารถพัฒนาเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาในพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในช่องทางเข้าออกประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ ทั้งระบบและเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ควรมีการจัดการด้านความปลอดภัย การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพและด้านเคมี จากการทำงานให้กับผู้ปฏิบัติงานภายในช่องทางฯ เนื่องจากการได้รับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสมเป็นระยะเวลานานอาจทำให้เกิดการสะสมในร่างการและส่งผลให้เกิดโรคต่อผู้ปฏิบัติงานในช่องทางได้
- ควรมีการดำเนินการศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงานต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความตระหนักและลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในช่องทาง
- ควรรักษามาตรการการดำเนินงานเพื่อควบคุมให้ผ่านมาตรฐานในทุกปี อันจะส่งผลต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในช่องทางฯ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ขอขอบคุณ ผู้บริหารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดราชบุรี หัวหน้ากลุ่มควบคุมโรคและภัยสุขภาพในภาวะฉุกเฉินและเจ้าหน้าที่กลุ่มฯทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการศึกษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเจ้าหน้าที่กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจวัดและเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ และหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่สนับสนุนการดำเนินงานครั้งนี้ด้วยดี

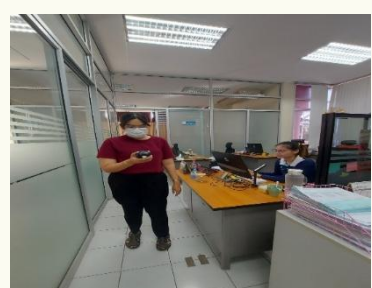
ภาพกิจกรรม

ตรวจฮีโรราและแบคทีเรีย

ตรวจฝุ่นรวม

ตรวจก๊าซอันตราย

ประเมินสมรรถภาพการมองเห็น

ประเมินสมรรถภาพการได้ยิน

ประเมินสมรรถภาพปอด

เอกสารอ้างอิง

- สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. คู่มือการตรวจวัดคุณภาพอากาศภายในอาคารสำหรับช่องทางเข้าออกประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์; 2561.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง มาตรฐานความเข้มของแสงสว่าง [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 มี.ค. 2025]. เข้าถึงได้จาก: https://greenoffice.rsu.ac.th/law/law4_2.pdf
- กรมอนามัย. ประกาศกรมอนามัย เรื่อง ค่าเฝ้าระวังคุณภาพอากาศภายในอาคาร พ.ศ. 2565 [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 23 มี.ค. 2025]. เข้าถึงได้จาก: <https://laws.anamai.moph.go.th/th/practices/211864#>
- ศูนย์พัฒนาวิชาการอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ, กรมควบคุมโรค. คู่มือการดำเนินงานอาชีวอนามัยสำหรับบุคลากรสุขภาพ. สมุทรปราการ: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2563.
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย. คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อการตรวจประเมินคุณภาพอากาศภายในอาคารสำหรับเจ้าหน้าที่. นนทบุรี: กรมอนามัย; 2559.
- กัญญา ม่วงแก้ว. คุณภาพอากาศภายในอาคารสำนักงาน. กรมวิทยาศาสตร์บริการ, กลุ่มงานสิ่งแวดล้อม โครงการฟิสิกส์และวิศวกรรม; 2559 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 มี.ค. 2025]. เข้าถึงได้จาก: http://lib3.dss.go.th/fulltext/dss_knowledge/phy_5_2559_indoor_air_quality.pdf

ด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศท่าเรือประจวบคีรีขันธ์ (บางสะพาน) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

bsp.porthhealth@gmail.com

09 9201 8118

นางสาวจุฬารัตน์ เกษมสานต์

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

ผู้จัดทำ